

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH (ATALANISTA)

Any 2.—Núm. 38.—Diumenge 21 d' Abril de 1901.

LO QUE VOLÉM

iat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forsova presti servei tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

SANEJAMENT

DE LAS

maresmas del Francorí, riu Clà y la Pineda
(CONTINUACIÓ)

L'agent malàrich, los paràssits específichs y sos esporòs ordinariament s'exhalten per volatilisació del terrer y de las ayguas pantanoses, s'ueixen siga directament ó en suspensió ab lo vapor d'ayga de l'atmòsfera y s'estenen en ella fins á certa alçaria, anant á infectar la superficie respiratoria de l'home, no essent aquesta la única vía, solsament pugui entrar al torrent circulatori. Qui no ha sentit alguna vegada l'olor específica que avisa la proximitat d'aquests terrers y ayguas? La malaria desapareix quan las ayguas cubren per complet aquests terrers porque allavors impideixen l'accés de l'aire y las descomposicions orgàniques. Però hi ha que advertir que 'ls esporòs poden conservarse actius per espai de molts anys encara que sigui en un medi que careixi dels tres elements: terrer, calor y humitat. Això es com l'infecció malàrica es trasmesa per medi de la polça dels cereals, del blat en particular, y per la de les plantas textils: llinet, canem, etz., després d'haver sufert lo procés del remull encara que siguin seca.

L'esfera d'activitat del terrer y de las ayguas que produeixen la malaria, no pot circumscriure's, nota 's sa influencia en punts separats; l'intensitat de l'infecció està en rahó inversa de la distància, però son més perillósos los inmediats á la costa y á la conca dels rius, ja per sa proximitat, ja pel aire carregat de microorganismes (miasmas ó efluvis) que son mateix pès específich conduixen cap á terra y més que tot pels vents dominants durant los mesos d'Agost, Septembre y Octubre que poden ferlos seguir sa direcció en sentit horizontal fins á certa distància que una plantació d'arbres, una paret, un tussal, un desmont, basta per deturarlos.

Però hi ha més, s'ha comprobat la transmissió y'l contagi de la malaria per medi dels mosquits.

M. Patrick Manson ha demostrat que la filaria de la sanch dels malàrichs se troba en lo còs dels mosquits. Aquest observador ha conseguit veure l'hematozoari en lo pahidor y en los muscles sobre talls colorejats de mosquits empresonats dintre de coloidina.

M. Low ha lograt descobrir lo paràssit en lo trajecte de la trompa d'aquest petit insecte. Per consegüent sembla indiscutible que la filaria surt del còs del mosquit y que per medi de les fiblades passa al còs de l'home. Pera guardarlas sens dubte d'aquest molest empelt, l'armada de la República francesa té un model reglamentari de mosquitera qu'entrega á las tripulacions y á las tropas d'infanteria de marina, com succeixi no fa gayre quan tingué lloch l'ocupació de Creta pels contingents armats de las potencies.

De passada, sians permès fer coneixer alguna de las curiosas y importants particularitats del *culex pipiens* de Linneu, d'aquest insecte de l'ordre dels dipters, secció dels nemocers, familia dels culicids; verdader enemic de l'home, l'embesteix ja á casa, ja al defora á l'agradosa ombrá dels arbres ó á la vorera de las ayguas, quan busca en la fresca un alivio á las calorcs caniculars.

La femella es la que més ayma la sanch humana: lo mascle es inofensiu, s'aconsegueix al xuclar lo delicat sucre de las flors.

Aquests animalets s'amagan sempre de la llum excepte als boscos qual tò esmorzit de claror y fresca humitat sembla que 'ls retorni; però á la cayguda de la tarde

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrecs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jueus y magistrats, y que dintre de Catalunya 's facin en última instància 'ls pleitos y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la taculunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

quan ja baixa la llum del dia y comensa á sentirse l'humitat y la fresca, s'llençan á volar pera fer una carnívora cassera en l'home.

Al cap vespre s'juntan en grans vols ó remadóns y volan per aquí y per allà perseguintse en apretadas collas; allavors los masclles son conquistats y s'aparellan. Poch després las femelles ponen d'una manera molt enginyosa que no utilisa cap altre més insecte. Com los cuquets ó larvas son aquàticchs, la femella deposita 'ls ous també á l'ayga en nombre de 200 ó 300 agafats los uns ab los altres, de modo que forman una especie de bossa surant. Pera poguerlos arreglar aixís, se posa á l'ayga sobre algú vegetal ó sobre un cos ú objecte que vaig pel damunt, y ab lo primer y segón parell de potes s'hi agarra, y ab las del tercer parell creuhadas en X va filerant los ous mentres encara no poden juntarse. Això ho verifiquen generalment al matí y sempre á las ayguas.

Als dos dies las larvas ó cuquets surten de l'ou. Al cap de quinze s'convertixen en ninfás.

Arribat lo moment de sa darrera muda ó transformació surt de la pell ó croscia y s'hi està un rato com grontxanxe en débil barquet y si s'alça ventitjol y naufraga, sa mort es segura, puit l'ayga en que s'va criar no es ja son element natural.

Los mosquits ponen per any uns 300 ous. Calculant que solzament sigan 6 las generacions qu'en un any se succehescan, una sola femella podrà produir un aixam enorme de mosquits ó sigan:

$$300 \times 300 \times 300 \times 300 \times 300 \times 300 = 729,000,000,000,000$$

aytal seria l'resultat si 'ls peixos y altri animals d'ayga no devoressin milions de cuquets y ninfás y 'ls moixóns especialment las auranetas, no reduhiguessen aquest flagell á proporcions més moderadas.

La femella es la que més assegada s'mostra de la sanch; ab sa petita trompa sobre la pell del home fa ventosa pera cridarhi més sanch y allavers ab las 6 sedas que forman son aparell bucal, la forada, surt la sanch y ansiosa la xucla. Per entre 'ls junts de las sedas, al picar deixa escapar un líquit que segregan las glàndules salivals lo que als primers moments obra com anestèssic no sentintse l'dolor, però després, passat aquest efecte, l'líquit enmatzinat obra activament ocasionant una gran irritació á la part nefrada y fent apareixer un granet especial que fa verdadera picor.

D'aquestas indispensables consideracions científicas, devem col·legir que son malsans ó focs d'insalubritat:

1.º Lo terrer pantanós de las regions malàricas y tot aquell que reuneix condicions pera la formació de focos malàrichs ó per la presencia de sustancias orgàniques, sobretot vegetals en descomposició y ayga. 2.º Las ayguas mortas ó inmóviles y las mansas y de curs mal conservat y lent y més sobre tot las cubertas de plantas, tan se val si necessitan més com menys inundació, però molt més si surten fora de l'ayga y permeten als mosquits femelles arribar á la superficie ab la punta de son abdomen y també si per sa espessetat ofreixen alberch segur pera amagarshi durant l'hivernada las prenyades de la darrera cría.

(Seguirà).

AGUSTÍ M. GIBERT.

ORIGENS DEL CENTRALISME DELLES ESTATS D'EUROPA

V.
B. França.—(Acabament)

«Los grans sots nos ho semblan perque estem de genolls, aixequemnos.» Vetaqui l'epigraf d'

un diari del comensament de la Revolució, aquest fou son verdader lema y al caure los privilegis l'uniformació fou la política que governa l'*Assamblea nacional* convertida en *constituent*; lo gran dogma fou l'*ex unitate libertas y Sieyes deya un sol Deu, una sola nació, un sol rey, una cámara sola*; s'introduí l'uniformitat administrativa y judicial, suprimint las antigues províncies naturals de la Fransa, per partirla en departaments iguals; se buscà l'uniformació eclesiástica que s'portà á cap per damunt de la valenta oposició y que no s'troba en qui posarla en pràctica. (1)

Lo poble que després de la declaració dels drets de l'home, creya bonament ab l'igualtat y l'uniformació en totas las esferas, veigé reunits pacíficament y ab armonia 'ls tres estats en la festa de la federació y fins aplaudí l'Rey; era l'última vegada qu'aquests s'havien de veure reunits l'últim cop que l'Rey seria aplaudit. Desde aquell moment lo poble s'encararía ab tot lo que significava privilegi y de bona fe esperaria l'establiment de la justicia. ¡Vana ilusió! Lo proletari no n'havia de treure més qu'un canvi d'amors; als cònsoladors dogmas d'una Religió, havia de reemplassar lo culte abstracte de la rahó y l'més desconsolador del badell d'or y de l'egoisme; á l'aristocracia de la sanch puerilment vanitosa, l'asquerosa é inhumana aristocracia del dinar; lo lloc del despotisme Real l'havia d'ocupar la tirania disfressada dels governs parlamentaris, ab las seves eleccions sempre mentida, ab la imposició humiliant dels seus càuchs, ab las mascaradas estúpidas y miserables, ab los directors intrigants y rastreiros.

Potser quan Talleyrand fos veritat que á *las alturas no hi arriban més que las áligas y los reptils*: avuy, no queda més que la segona part de la màxima.

¡Què n'ha tret d'implantar lo programa jacobí l'poble, si s'ha canviat d'esclau de dret en esclau de fet!

Vingué la *llegislativa* y 'ls jacobins començaren á aixecar lo cap yá imposar-se á l'*Assamblea* per medi d' aquell públic artificial de las tribunes que 'n deyan poble y qu'imposa sa soberana voluntat (com en altres temps lo poble-rey de Roma) á la *llegislativa* y més tard á la *Convenció*. Comensava la política de la violència.

Desde alashoras comensà la lluita entre *gironins* y *jacobins*: los primers creyan la llei menys llunyanada del dret si era votada pel municipi, creyan ab un govern amplament descentralizator; los jacobins volian una república, una é indivisible en que Paris imposés sa soberana voluntat als departaments y tocava la victoria als últims perque l'antich règim era centralizador y sa política era la de la violència.

Y vingué l'10 d'Agost y seguiren en gran escala las violències y 'ls jacobins taparen als setembristes y las eleccions per la Convenció es l'exemple de las eleccions més ilegals y arbitrarias; (2) no s'comprén que un departament com Mayenne que als tres mesos havia d'aixecar en armas per Lluís XVI 30,000 homes, de cinch diputats elegis quatre regicidats.

Y més tard se vota la mort del Rey baix la presió dels punyals, y d'imposició á imposició s'arriba al 31 de Maig.

May s'havia vist desvergonyiment semblant; un municipi imposantse a París y París als departaments. Per últim cap al 2 de Juny se sentí la eloquent veu de Vergniaud defensar la causa de la Fransa en sa causa propria; la Convenció després de representar una comèdia ridícula mitilà sa part més il·lustre, sa part més illegítima, subjecte á uns quants centenars de *sans-culots* que li apuntaven sos canóns manats per un borratxo (3). Aquesta es l'última lluita legal dels federalistes que sense cap dupte era la millor de la revolució; comparant tipos es com més ressalta; entre un Vergniaud y un Robespierre, entre un Brissot y un Danton, entre un Petion y un Pache, entre un Roland y un Couthon, entre un Condorcet y un Tallieu, l'elecció no es dudosa y no parlaràm dels jacobins assassins y propagandistas de l'assassinat perque son figures que repugnan:

(1) No s'pot donar lo nom d'Iglésia á la mínima part de jurements, en cas iglesies desprovistes de fidels, ab los sacraiments no freqüents y en les quals no creyan en 'ls revolucionaris, ni 'ls verdaders catòlics.

(2) A París que tenia 75,000 electors votaren sols 36,400.

(3) De Martel.—Tipus revolucionaris.—Explicació de la vida y miracles de l'Hecuriot.

un Banère, un Callot, un Billand, un Marat, d'aquests no n'eten cap los girondins.

Lo 2 de Juny provocà un crit d'indignació general en tota la Fransa; 63 departaments s'aixecan contra la brutal imposició del municipi de París y amenassan la capital. No es pas realista l'moviment, es federal, es la protesta del centralisme jacobí. Lyón s'alsa al crit de *Visca la Repùblica!* y deixà posar los canons republicans que l'han de bombarjar; Marsella, Toulón, Bordeaus, Caen, volen las llibertats locals; però 'ls federais cedeixen á pesar de sa inmensa majoria y las companyías de Marat y dels hússars americans ofeguen als nantesos y Tallieu ab 1,800 brigants rendeix als 10.000 federais ben armats y regulars de Bordeaus sens enjugar un tret; l'espiritu d'obediència als poders constitutius, bé ó malament, per sempre á Fransa la causa federal y deix camp obert als jacobins ab son *Comité de salut pública*, ab son terrible *Tribunal revolucionari* y ab *la ley del 22 prairial*.

Y s'acabà l'terror, y després del laps de tranquilitat entre thermidor y fructidor, començan las violències d'aquest ametrallant als parisencs com si fossen austriacs lo qui més tarà havia d'esser l'amo.

Per etapes foren cayent las institucions republicanes; lo 18 brumari del any VIII era proclamat cònsol y l'14 de Maig del 1804 emperador; faltava això sol, un César per acabar ab la llibertat local de la Fransa, ja que qui la manava, aspirava a tallar pel mateix patró al món.

Buonaparte recull los trossos del poder caigut per la Revolució y amagant ab l'héroïc

despot tracta de reconstruir la Fransa ab los días igualitaris y uniformistes de la Encyclopédia, y es que v'arrever ab son geni que 'ls francesos ab las idees de llibertat havien cobert una obediència sens límits.

De l'antich règim y del programa jacobí feu la fusió qu'és la que governa á nostres veïns avuy dia encara, y 'ls governarà per temps; es que 'ls francesos se recordan massa d'Austerlitz y del Morenço y no volen veure lo perquè de Metz y del Sedán.

A nosaltres lo moviment francés nos ha tocat com diguerem de plè; havem soferit la mateixa evolució política un bon tròs retardada y encara més mal copiada, sense 'ls seus homes y sense les energies d'allí; y que no vinguin declamant sobre las llibertats y una pila de golosías més dels francesos, perque allí com aquí se fan eleccions (diu que s'neccesita trassa per això), s'encasillan diputats, fan comèdia á las Càmaras y s'fan Panamás qu' aqui no poden fer nostres governs perque no hi ha quartos per permetre aquests luxos. Hi ha una diferència capital á més; lo govern allà protegeix per damunt de la política totas las ramas de la activitat; en una paraula, lo règim parlamentari d'aquí es una paròdia en quant á lo bò, en quant á lo dolent competim ab ventatja.

JAUME PEYRÍ.

Mitjdiada

Pare y fill conreavan lo vinyà sens mostrar queixa ni pena d'un sol bullent que sobre llurs espalles queya aplomat. Los graps de terra que 'ls fons cop de càvech n'anava revolcant, s'humitejavan ab las gotas de suor dels treballadors.

Per rahó ben fundada diuen molts que la gent del camp produueix frufts ab la suor de las naturalesas. Aquells fatichs, aquelles forces, totas aquelles extremituts motiu de un treball dur y apesarat que la terra pidola, s'derriteix pel producte, per esperansarne una remuneració qu'estiga en concordança ab la materia que s'gasta.

Pare y fill, silenciosos com nit d'estiu, trascavan de valent. Las dotze tocaven en lo rellotje de casa la vila y tot seguit repetian las mateixas batallades en lo rellotje del campanar de l'Iglesia. Tres repichs més s'ohiren anunciant lo toc d'oració; l'Ave-Maria. Lo ressò aquell fou complet relligiosament per aquella família com també per los altres pagesos que fins allors prosseguian en sa tasca.

Mitj-diada's va sentir en canturia goijosa. Benaurada siga l' hora del repòs! Bona necessitat ne tenian. De desde l'eixida del sol qu'estaven cava que cava, reposant sols una

curta estona pera pendre una caixalada de pá y mitja arengada crua, que sens amaniment de cap mena ls serví d' esmorzar.

¡Sórt del trago de ví que no s' acaba tan prompte com lo pá y las llegúms, puig del contrari l' aliment molts voltas ne seria insuficient pera l' organisme del pobre jornaler que confia sols d' aquell tròs de terra donat á la ventura de les malas cultitas y ls gravámens que hi pesan! Pare y fill, deixaren les eynas y marxaren vers lo rafal què de canyas y enramades secas tenian al dintell de la petita casa que servia d' aixopluij pels materials y demés objectes.

Lo calent de l' olla n' bullia y fou aviat consumit. L' exercici corporal n' es la millor emulsió del desganat. Los que treballan per regla general no tenen ni còr agre ni desmembraents de cap mena. Per això ls pagesos tenen un desentretollo tan robust y sà.

Quan lo dinar fou acabat en tot, lo fill ó siga l' Joanó, cargolá de vici son cigarret de paper y l' encengué ab la foguera y esca que n' portava, y tot fumant y caminant s' enaná á la sombra de la olivera més grossa del tròs, y allí sens més coixi que son propi colçé y altre llit que la terra mateixa, s' adormí com una criatura á la tova falda de sa amorosa mare. N' era mitj-día y l' Joanó descansava; feya la mitjida.

No s' feu tarda molt lo somni del bon xicot. Com aquesta n' era d' uns vint anys, no costa molt endevinar que l' somni recaigué tot de plè sobre las cabories de la seva edat, á las trifugas de son desitjat amor.

—Roseta, Roseta,—deya somniant—si sabessis quan gran es mon amor m' escoltarias.... no m' desesperis.... perquè no m' vols?... perque n' soch pobre, perque no tinch bens ni hisendas; per això, si, per això.... no ho neguis, si ho sé.... si, soch pobre, més tinch un cor tan rich, tan.... com la teva hermosura.... ¡No te n' riguis, no; no m' vulguis, déixam, més no t' en mofis, que jo no ho faria de tú!—Vols que treballi per tú sempre, sempre sen repòs?—¿Que dius? ¿que no?.... ¡Ah! tens un cor de.... ¡Nol!.... tens un cor d' àngel; perdona si anava á malparlarte.... mes vulgam, vulgam y serèm felissos ditzosos com dos àngels, com un niu d' auells, com la Primavera, com un pom de flors.... ¿Es potser qu' estimas á un altre?.... yes que aquest t' ofereix joyas, tresors, comoditats y diu que t' ayma més que jo?.... jno l' cregas! jno l' cregas, y si l' creus soch capás de tot, de tot, fins de agafarlos á tu y á n' ell y matarvos.... Si jmatarvos!

Lo pobre Joanó anava seguint en aquest tò crescud. Allò ja no era somni; era febra, desbarri, deliri, desesperació.

Hora era ja que l' Joanó s' despertés y seguís sa tasca interrompuda per la mitjida. Son pare estranyat de no veurel traballar, s' arribá á la olivera que de costum sabia anava a Jeutet y i veje en un estar desenguradíssim los cabells en desordre, tot espiragat, la suhor li raijava cara avall y la blancor del rostre lo feya simular près d' un accident terrible.

Son pare tot confós s' avalansá sobre l' còs comensant per cridar-lo y tocal ensembs.

—Joanó! Joanó! que tens, que t' passa? Aquest que no havia encara abandonat son impertinent somni, se abraoná damunt de son pareab fúria salvatge.—Si, tú, tu' m' vols robar la meva Roseta, més no ho lograrás, no.... aquí mateix trovarás la mort: jo te la darei goijós; si, jo te la darei!....

—Joanó! soch jo, soch ton pare—crijava ab força aquest, tot lluytant ab sos brassos y tement que son fill s' hagués trastornat—¿que fàs? deixam, que soch ton pare!....

Lo Joanó, más encegat per una gelosia que no l' deixava, agafà ab rabia un càvech que allí prop hi havia, anant ja á descarregar la profitosa eyna damunt la testa de qui li donà l' ser, mes pogué son pare detenir la carga, mercésá sa energia al mateix temps de una forta empenta feya caurer son fill aplomat en terra.

Per la sotregada de la cayguda s' despertà, reconeixent llavors lo somni y la vera realitat de lo que li succehia. A l' obrir sos ulls febrós, llàmpeguient foc, los obfitant oberts semblant que volia devorarho tot ab la vista.

—¡Oh!... que anava á fer!—digué horroritsat, recordant lò somni.—Pare, perdonéume... no ho feya ab lo cor, era un somni que m' desesperava!

—¡Y donchs! ¿que t' ha passat?....

—Rès, rès, deya en Joanó tot anantsen al trevall, somniava, somniava y després afegia—¡Malahitsiga l' somni! ¡Ni dormint pots reposar en pau! ¡Vaya una mitjida!

BERNABÉ MARTÍ Y BOFARULL
Tarragona Abril 1901.

Comentaris

La farsa electoral

Ab motiu de la proximitat d' aquesta comedie indecent inventada pera enganyar y explotar al poble, comensan ja á nomenar's ls candidats que aspiran á portar al safreig nacional la nostra representació.

Que Catalunya s' ha convertit en una nova Cuba, més que la colla de vividors y estrafalaris que l' Gobern de Madrid envia, nos ho prova la classe de gent triada pera omplir los buyts de l' encasillat.

Segons notícies, en Moret ha designat pels districtes de Gandesa y Tortosa al célebre *Catalan Verdadades* y á un tal Arias.

Lo primer es director de *La Pàtria*, diari barceloní que ha dit que la bandera catalana es enseña de la desvergüenza y de la indignidad; y l' segón es director d' un altre diari militar

que s' publica á Madrid y que ha maltractat als catalans dihentloshi, lladres, traidors, criminals y altres finesas per l' estil.

Tenim per segur que si l' Gobern apreta, que prou apretará, abdós personatges sortirán triomfants de les urnas ó dels tupins, qu' es igual, y això no deixa d' alegrarlos forsa.

A totes las iniquitats del règim centralista, hi podrém afegir la vergonya de que ls diputats que portin á las Corts la representació de Catalunya, sien los enemichs més declarats de la nostra Terra, los que ab més coratge ns odian, los que més baladrerament nos befan y ns insultan.

—Y encara hi ha algú que proposa que ls catalanistas anèm á las eleccions?....

No. Nosaltres no estarem contents fins que veiem encasillats per tots los districtes de Catalunya *cuneros* més ó menys autèntichs y enemichs sempre de la nostra Pàtria.

Lo mateix passava á Cuba y per això vá donar allí tan profitos resultats la *paternal* política dels governs espanyols.

Desenganyíse d' una vegada ls homes honrats de la nostra Terra. Las persecucions, las infamias, los dícteres y las violències, son la mellor regor pèra que creixi usfanós y plé de sava l' arbre sant de la llibertat catalana.

Gran succés

—Que no ho han sentit á dir? —No? Donchs aquell acorassat que si l' deixan anar á Cuba quan la guerra ab los *Tocinos Unidos*, s' hauria menjat mitj mon, ha fet un viatge de Barcelona a Tolón y viceversa, *sí que hayamos tenido que lamentar la más pequeña avería*.

Devant d' aquesta héroicitat, las potencias extrangeres, convensudas de la importància de la marina espanyola, no fan més qu' enviar telegramas de felicitació demanant lo nostre concurs, yá Madrid no s' entenen de feyna, atrafagats en decidir qui s' emportarà la mano de *Dona Leonor*.

Si ns' volen creure á nosaltres aviat ho tindrán arreglat. —No havíam convingut en que la marina no ns' ha proporcionat res més que disgustos?.... Donchs ara es l' hora d' aprofitar la ocasió. Ja que l' *Pelayo* ns' ha fet quedar tan bé devant de las grans potencias, pò sintió á pública subasta, y de segur que n' treurem una bona *prima*.

—Que no ls' fa cap falta á França, Russia, Itàlia, y demés nacions un baixell com lo nostre? També ho creyem així; però.... y la por, qui ls' hi tréu del còs?.... Apa, espavilis, senyor Ministre del ramo, que vosté, que tan temps ha fet de *ganadero*, hi té la mà trençada en això de treuer bon prèu de tota mena de fieras.

Això sí; si s' decideixen á vèndrelo y, com es segur, troben comprador, encaixónlin ben bé quan l' enviin á puesto, no fos cas que s' escapasse pel camí y deixin una planxa.

Y llíquinlo ben fort, que no puga fer cap desgracia. A nosaltres nos han contat qu' una vegada d' un mánech d' escombra 'n varen sortir una pila de balas.

La gent regeneradora

Hem arribat á la primavera, lo gran temps de regeneració, y aquesta qu' es una senyora que a l' ivern viu molt amagadeta ha fet arà la seva entràda triomfal, posant en dansa á tots los toreros y polítichs qu' han passat aquests derrers mesos pelantse de fret y esperant la tanda. Uns y altres que volen regenerarnos de totes passades, nos han vingut á fer les seves acostumadas visites, y nosaltres, malgrat lo éssec de totes de mèna, no podèm menys d' agrahirlos aquesta cortesia esperant que las seves campañas *regeneradoras*, seràn molt profitosas pel bé de la nostra terra. A tots los desjèm molt bona sort; als primers unas banyas de *miura* ben punxagudas y als segóns pocas malalties al coll á fi de que puguin mourel á gust quan los hi arribi l' hora de fer lo cunillet de guix al Congrés.

Però los que ns' tenen robat lo cor son los nostres futurs diputats, qu' han vingut á veure a sòs *queridos amigos* y á *cambiar impresiones*. A veure aquells *amigos* que tenen una esquena tant blincadissa com un joch mari; aquells *amigos* que serveixen pera anar y fer papers ridícols, y que si ls' convidan després a postres, encara ls' fan menjar á la cunya ab las criadas. No ho dihem pas per nosaltres que per més que no ns' han faltat las corresponents cartetas de recomenació d' alguns particulars *amigos* que se preocupan por el bien del país ó de la província; gràcies á Déu no ns' han donat mai ni un got d' aigua fresca al mes d' Agost. Sinó que ho dihem perque ns' agrada veure una mica d' animació pels cafès y per la Rambla ara que la fresqueta ja comensa á ésser agradable. Aquells rotllos de gent que veiem á mitja tarda en lo nostre principal passeig, que no s' preocupan d' altra cosa que de la nostra felicitat, no fan esperar que la tan desitjada regeneració no s' pot fer esperar.

En ells esperem, com esperem que també l' poble sabrà correspondre á tants sacrificis, anant com un sol home á depositar lo seu vot de ciutatá á las urnas, á fi de véurens després representats á las Corts per aquests benemerits hijos de la pàtria, que hi compareixeran á fer los putxinellis y á ser la riota de tota la gent qu' encara li queda una mica de vergonya y de tots los estats estrangers que tenen decència.

En ells esperem perque totas aquestas farsas nos portarán á un punt ó altre, y com més lluny nos portin, més esperarans estèm de que s' realisin los nostres desitjos.

Notas d' Art

A la memoria del bon amich, (á. C. S.), en Francisco de P. Cartañá

En Cartañá ha mort l' Ateneu y molt particularment lo teatre d' aquell centre de cultura estan de dol. Ell l' havia remuntat en aquests darrers anys, colocantlo en un lloc que potser may s' hi havia vist, que potser més lograrem tornarli á veure.

Á la seva ànima hermosa, ipobre amich meu! han emprès la volada á l' infinit un bon nombre de las nostras energias que vivían la seva mateixa vida.

Quan una malaltia d' aquelles que ningú n' cura fà presa en un còs amich, per més que n' estiguem convensuts qu' ha de morir del seu mal y que no ha d' allàrgar gayre, al rebrer la mala nova 'ns quedèm esmisperduts de sorpresa.

Y es que, ab tot y dàrnosen compte de la importància del mal que vā minant la existència d' una persona estimada, mentrest questa persona la tenim entre nosaltres, preocupantnos tots á l' hora d' unes mateixas caborias, lo mateix raig d' esperança qu' ilumina l' cor del pobre malalt se reflecta á ne'ls cors que l' envolten y l' estiman; y si n' estèm convensuts que l' mal va fent son camí, 'ns sembla que l' nostre afecte ha de lograr dominarla á la fatal malaltia, 'ns sembla que l' hem de vencer á forsa d' estimació.....

¡Quantas esperances s' han desvanescut ab la mort de n' Cartañá! Marcides per l' aleñada de la mort, hem escampat per demunt la seva fossa com fullas de rosa secas, tot un seguit d' ilusions que 'ns ajudavan á viure.

Mentrest corria la vèu de la seva mort, deyan alguns que l' Ateneu havia perdut un dels seus puntals més fermes.... Si no més fos això, ray; prou que podrà refersen. A mi sembla qu' ha perdut bona part de la seva ànima....

Si algú s' decidís a escriurer la biografia de n' Cartañá, no podrà prescindir de fullejar los llibres d' actas d' aquella veneranda institució. D' una vintena d' anys ençà, la historia del Ateneu porta escrit lo seu nom en totes las seves pàginas, gayre bé repetit en cada línia.

Un dels grans èxits del teatre d' aquesta societat, casa payroll de la cultura taragonina, fou la representació del «Mossen Janot» de n' Guimerà, ara farà dos anys. ¡Ab quin amor dirigía ls' ensaixos, ipobre Cartañá! Mes tart, fent lo paper de Menelich de «Terra baixa» se li manifestà per primera vegada la malaltia que l' ha portat á la fossa.

Malalt y tot, no fà pas dues setmanas, encara hi venia á l' Ateneu.

Un dia, mentrest fevam lo paviment esgra-

fiat de la cambra blava dels Excursionistas, ell s' c' stava macilenc contemplant la nostra tasca.—«Reservéume una llosa d' aquestas para enterrarmhi»—ens digué. ¡Qué havíam de contestarli!—«A n' aquí hi han d' enterrar á tots los excursionistes així que s' vaig mortint, y no hi haurán preferències!»—ens digué un dels que hi treballaven;—«si encara hi ha lloc quan tu t' moris....» Ell se l' mirà somrient, ab los ulls enterbolits d' una tristor indefinible, com dientli;—T' agraheixo la finesa, però.... no m' has convensut.

Després ens posarem á cantar pera fernos passar l' aspor de la conversa.... mes, ¡quinas cançons més tristes las que 'ns venian als llavis!

Pobre Cartañá jy pobres de nosaltres! Ab lo seu còs sembla qu' hagin enterrat un tros de nostra existència.

L' enterró fou imposant; fou l' enterró d' un artista. S' allunyava d' aquest mon portant á son entorn un estol de simpatias. Era á la caiguda de la tarde d' un dia trist, ennuvolat: la comitiva s' estenia rambla enllà, pel devant de l' Ateneu, y l' carroitat fúnebre des tacava la seva negra silueta demunt del fondo morat del mar allá á l' horitzó.

Mes tart, ja quasi fosch, un cop despedit lo dol, lo cotxe que conduïa sus despullas emprengué la marxa per la carretera.

Una quan amichs l' accompanyarem fins al cementiri. Pel camí s' hi sentia en aquella hora una mena de quietut, una quietut de tristesa, una mena de silènci com un plor sense sospirs ofegat á dins de l' ànima.

Ab prou feynas s' entreveya l' cotxe embolcallat per la fosca; s' veian quatre llumets que no llensavan claror, planant per la carretera, y ls' seguíam.... los seguíam com si estessim encisats....

Quantas esperances s' han desvanescut ab la mort de n' Cartañá!

Demunt de la seva fossa, hi hem deixat cauer com fullas de rosa secas, un escampall d' ilusions que 'ns ajudavan á viure.

QUIQUET.

17 d' Abril—1901.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 21.—La Divina Pastora y Sts. Anselm y Anastasi bs., y Apoloni mr.—Dilluns, 22.—Sts. Soter y Cayo Papas, Mus, d. y Apelles y Luci deixables de Crist.—Dimarts, 23.—(Abans t' a Catalunya) Sts. Jordi mr. patró de Catalunya, Adalbert y Gerard bs., y Aquilen y Fortunat mrs.—Dimecres, 24.—Sts. Gregori y Honori bs., y Leonci, Fidel y Sabas mrs., y Fidel de Sigmarinha c.—Dijous, 25.—Sts. March ev., Esteve b., y Calixte y Hermóge-

nes mrs.—Divendres, 26.—La Mare de Déu del Bon Coneill, y Sts. Cleto y Marcelli ps., y Basileu y Pebro bs.—Dissabte, 27.—Sts. Pere Armengol mr., Anastasi p., Toribí arq., Joan ab., y Zita vg. y mr. Quaranta horas començan á l' Iglesia d' Oblatas del SS. Redemptor.

NOVAS

Lo passat diumenge s' reuní en Junta General extraordinaria l' Associació Catalanista de Tarragona y sa Comarca, acordant per unanimitat concorrer á la propera Assamblea de Tarrasa

venció que no carregaria sobre l' presupost municipal. Es tan fácil de fer, que solzament s' hi pot oposar l' amor propi de quatre regidors.

Això es lo que havèm sostingut desde l' primer dia sense canviar per res ni per ningú la nostra línia de conducta, apoyant à l' Ajuntament quan pensava com nosaltres, y censurantlo quan cambià d' idees ó procediments. No som donchs, nosaltres los que anem à cegues y 'ls que dihem ignorant, puig tenim demostrar que quan sosténim una causa que creyem justa, no hi ha amistats, ni influencies, ni amenasses que 'ns fassin deturar en lo camí empès. Nos havèm proposat ser imparcial y no barrejarnos en lo llot polítich que tant mal està fent à Tarragona, y mentres Déu nos conservi l' enteniment, continuarem com fins ara.

Y prou, perquè no 'ns agrada fer mal per lo sol gust de ferlo; però no acabarem sense recomanar un Pare nostre pera 'ls que van errats, que no saben la terra que trepitjan y que quan agafan la ploma en un moment de nerviositat se tiran terra als ulls y quedan devant del públic més malament que avans.

Lo Sr. Malé, tan prompte ha près possessió de la presidència de l' Ajuntament, ha volgut donar una prova de que la vara en las sevases mans ja que no porta cap benefici à la població, aprofita als que l' apoyaren en las darreras eleccions municipals.

Volia emplear nostra primera autoritat local à dos amichs seus, y com no hi havia vacants, ha decretat la cessantia de dos honradíssims serenos que cumplían tal com Déu mana la seva obligació. Aqueixas dues víctimas de la dictadura del Sr. Malé, son en Joseph Valls y en Joan Franco, que durant lo molt temps que portaven desempenyant llurs càrrecs, no han donat may lo més petit mtoiu de reprensió.

Segons notícias, semblants actes de despotisme no serán los darrers y fins s' afirma que s' ha format una llista pera anar donant lo passaport als demés empleats que no son de la fracció política del que avuy té la paella pel manech.

A nosaltres igual nos té que siguin de l' un partit ó de l' altre 'ls empleats de l' Ajuntament, però si deplorèm y 'ns causa indignació veurer que per venjansas personals se deixa sense pa à honradas famílies.

Escrit l' anterior solt y confirmant lo que en ell dihem, arriba fins à nosaltres la notícia de que la ratxa de cessantias continua.

Ab lo que s' ha fet, se fa y 's farà, dintre de poch à cá la ciutat no s' hi podrà estar de la pudor de pega.

Molt serà que tot això no acabi à garrotadas.

A SON GENERAL *Las avocadas*

Animada y profitosa resultà la conversa que lo diumenge passat à la tarda s' efectuà en lo «Centre Català», fentse atinades observacions per part de tots los conversaries, qu' acordaren lo nombrament d' una Comissió pera estudiar las bases ab que s' deurà regir la Secció de *Los Felius* pera ferla permanent.

També s' estudià l' procedir més econòmic de facilitar l' entrada als noys y homes que vulgan ingressar à la societat, pera allistar-se à la projectada Escuela de Solfeig tan aviat com aquesta comencés las classes.

Per avuy á las quatre de la tarda s' farà la segona conversa, essent quasi segur que en la mateixa s' acordà tot lo referent al modo y manera que deurán funcionar las novas y cultas reformas que vol introduhir lo «Centre» pera millorar y asegurar més sa bona marxa progressiva.

Per desavinencias ab los amos se declararen ahir en vaga los fadrins barbers.

Las companyías ferrocarrileras continuan fentre de les sevases. Un conegut industrial de nostra ciutat, va fer à Barcelona una demanda en la que hi entravan una dotzena de llauñas de llangostins en conserva, una de llagosta y una de xampinyons.

Al destapar lo caixó en que venia aconduïda la mercancia, varen trobar de menys una llauña de cada cosa.

«No hi hauria medi de fer comprender à ditas empresas que ja son massa escandalosos los abusos que cometan en los que tenen precisió d' utilzar los seus serveys?

En lo nombre del diumenge passat, cridavam l' atenció de l' autoritat local pera que s' adoptessin midas higèniques en virtut de lo molt estesas qu' están las enfermetats de verola y serampió.

Però, nostre arcalde, que per lo vist dèu comptar qu' aqueixas enfermetats no poden rès en ell, per allò de que à l' *rejeç viruelas*, no sabèm qu' hagi fet mica ni gota de cas de nostre avis, ja qu' hauria tingut de començar en procurar, quan menys, s' observés tot lo que sobre higiene disposan las ordenances municipals, no permetent que la brossa llenysa als carrers à las nou de la nit, permanexin en ells fins à l' hora del matí del dia seguent.

Això, Sr. Malé, no s' hauria de permetre de de cap manera, donchs no tan sols cada munt d' escombreries es un foco d' infecció, sinó que també sufreix l' ornat públic.

Del mal olor que despideixen las clavegueras, ja no 'n volem fer menció, donchs es una de las cosas que més se'n ha parlat y sempre sense resultat.

Lo dijous ó divendres próxim començaran à instalarse à la Plassa de la Font las barracas dels fireyres, que segóns nostres notícias, acudiran à Tarragona en gran nombre pera prendre part en la fira que cada any per aqueix temps celebra nostra ciutat.

Seria convenient que l' Ajuntament ordenés llimpiesa dels fanals que han quedat com à supletoris pera l' alumbrat públich, donchs a més d' estar molt atrofintos, no hi ha per hont poguerlos mirar per lo indecents qu' estan.

En lo carrer Real continuan depositadas en una infinitat de munts, grans cantitats de maxaca qu' enllotjeixen moltíssim aquella via al mateix temps que dificultan lo trànsit rodat.

Esperém que s' farà retirar la maxaca, ja que per lo vist no dèu ésser pera l' arreglio de l' esmentat carrer.

Donèm *las gracies més expressivas* al senyor Malé per lo cortés qu' ha sigut ab nosaltres atenent l' indicació, ó més ben dit, petició, que sobre l' rego de nostres carrers li feyan en lo nombre del diumenge passat.

Mentre tant, los pobres tarragonins que per las sevases ocupacions han de sortir de casa, no tenen altre remey que continuar menjant la pols que l' vent aixeca en bastanta cantitat.

Concorregudíssim se vegé ahir l' enterró de D. Agna Chacón, virtuosa esposa que fou de nostre amich D. Francesch Nel-lo, morta lo dia anterior.

Acompanyèm à la distingida familia, y en especial al fill de la finada, nostre bon amich y company D. Francesch Nel-lo y Chacón, en lo viu dolor que senten per tan irreparable pèrdua.

Lo dilluns passat morí nostre estimat amich lo conegut industrial D. Manel Llanas.

Persona molt estimada y de nombrosas relacions, se manifestaren aquestas en l' enterró que sigué una veritable manifestació de dol. Nos associèm al pesar de la familia per tant sensible pèrdua.

Ab bona entrada inaugurarà lo diumenge prop-passat la secció declamatoria del Centre Català, las funcions de la temporada de Pasqua ab lo drama del Sr. Asencio «Digna de Déu» al que li capigué una regular interpretació.

L' humorada inverossímil «Pintura fi de si-

gle», ab tot y 'sesserne tantíssim d' inverossímil, feu riurer bona cosa als concurrents puig que sens motiu de poguer ferho mèntres l' execució del drama, faltat totalment de situacions còmicas, naturalment que n' hi havia desitjos, molt més quant se troban aficionats com en Cardona, que tenen lo dò de saber ferho ab l' habilitat d' un consumat actor còmich. No desigueren en lo més mínim la senyora Garriga y lo senyor Serrá en lo conjunt de la pessa nomenada.

Per falta absoluta d' espay nos veyèm privat, de publicar avuy la llista de la suscripció iniciada per la distingida escriptora D. Agnès Armengol de Badia pera regalar una bandera à la «Unió Catalanista».

La publicarèm en nostre nombre del vinent diumenge.

Sembla que hi ha l' propòsit de celebrar lo diumenge vinent un gran meeting de propaganda Catalanista à Barcelona en lo que hi estarán representadas totes las entitats de las comarcas catalanas.

Los catalanistas d' aquesta ciutat hi enviarán també la deguda representació.

Lo distingit y ilustrat canonge de nostre Catedral basílica Dr D. Tomás Suanya ha donat à l' impremta pera publicar editada lluixosament en nostra llengua estimada «Los Salmos de David», obra que cridarà poderosament la atenció entre 'ls aficionats à eixa meva d' estudis, ja que à lo de ser traduïda directament de l' hebreu y enriquida ab atinadas y rahonadas observacions, té d' afegirshi lo no existire fins avuy cap edició y si tan sols un exemplar à la Biblioteca Mazzarina.

Com inauguració de temporada avuy se posarà en escena en lo teatre del Centre «Las Quatre Barras», l' interessant drama en tres actes «L' abîm», finalisant la funció ab un lluhit ball de societat.

Los propietaris de fincas urbanas de nostra ciutat están justament alarmats ab la reforma feta en los repartidores d' agua. Pera normalizar aquesta s' han colocat en los repartidores uns daus de coure d' aforo, lo que rès tindria de particular si 'ls daus no tinguessin los forats massa estrets y ab la tal reforma no h' surtiguessin perjudicats en gran manera 'ls propietaris.

Ab la nova mida s' ha escursat l' agua uns 120 litres per ploma, cantitat no despreciable

Elixir à la Ingluvina Giol

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totes las malalties del

VENTRELL

per cròniques que sian, regularisant son funcionament y reforsant los debilitats.

De venta en totes las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4, Barcelona.**

GRAN MAGATZEM DE CALSAT

LAS BALEARES

Rambla de S. Joan 50.—Tarragona
Fàbricas à Palma y Mahó.—Gèneros superiors y de durada.—**Preu fixo.**

Joan Ruiz y Porta

PROCURADOR

Mendez Nuñez, 16-2.º—TARRAGONA

DEMANEU ELS SEGADORS

exquisit licor popular de Catalunya.—**SOLER Y MAS.**—Vilafranca del Panadés.

La promptitud

Lo recader diari de Tarragona à Barcelona y vice-versa, Andreu Canyellas, ofereix sos serveis à preus mòdics, à totes las personas que s' dignin honrarlo ab sa confiança.

Serveix tots los encàrrechs à domicili.

Punts ahont s' admeten: Tarragona, plassa de la Font, núm. 28, (barber) y carrer d' Apodaca núm. 1, tenda.—Barcelona, Hospital 2 y 4 y carrer Filateras núm. 3, devant la plassa del Angel.

FABRICA DE GEL

DE

Emili Turro

SANT MIQUEL, 31, TARRAGONA

Se recomana per la baratura dels preus y la promptitud del servéy à domicili.

COMPANYIA BARCELONESA

DE

NAVEGACIÓ

Pera Marsella, Génova, Malta y Alexandria direcció y ab trasbordo à Génova pera Nàpols, Palermo, Catania, Messina, Reggio, Bari, Brindisi, Venecia, Ancona y Trieste. Per la C. Adria y ab trasbordo à Alexandria pera Madras, Calcuta, Xipre, Beyrouth, Alexandria y Trípoli, sortirà d' aquest port lo dia 25 d' Abril lo vapor **JOSÉ MONTEYS**.

Son agent; D. Joseph M. Ricoma.

SEPEV REGULAR Y SETMANAL

ENTRE

Tarragona, Valencia y Cullera

Sortirà d' aquest port tots los dimecres lo vapor espanyol **JUCAR**.

Consignataris: Sres. V. y Nebot de P. Ferrer Mary.

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Málaga, Aguilas, Malaga, Cadiz, Vigo, Carril, Villagarcia, Corunya, Marin, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander y Bilbao, sortirà lo dia 25 d' Abril lo vapor **JUANITA** capitá J. Rotella, admetent càrrega y passatgers.

Lo despatxan sos agents **Srs. Fills de Benigno Lopez**.

Ibarra y C. de Sevilla

Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dún-Kerque, Havre y Paris.

Sortirà d' aquest port lo dia 25 de Abril lo vapor **CABO SAN SEBASTIÁN** son capitá D. Joan C. Zorroza, admetent càrrega y passatgers pera 'ls citats ports.

Lo despatxan son consignataris D. Marian Peres.

Companyia Valenciana de Navegació

Línia regular de grans vapors

ENTRE

Espanya y las costas de França e Italia

Vapors de la Companyia

Sagunto, Játiva, Alcira, Grao, Martos y Denia

Sortidas fixes y setmanals del port de Tarragona directament pera

Marsella y Génova

los dimars de cada setmana.

Pera

Niza, Porto Marzio, Oneglia y Liorna

los dimars de cada quinzena.

Pera

Valencia, Alacant, Almeria y Málaga

los dijous de cada setmana.

Directament pera

CETTE

sortidas setmanals tota època del any.

S' admets passatge y càrrega ab nolis reduits.

S' admets càrrega ab nolis seguit y coneixement, directe per New-York, Nàpols, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galatz, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong Kong, ab trasbordo à Génova.

Agent: D. Antoni Mas y March

Passeig d' Olzaga, 1, Tarragona, Teléfono núm. 34

Xampany CATALUNYA, MIRÓ Y TARRAGÓ.—Reus

FERRO, MANGANES, FOSFAT DE CALS

Joves á l'edat crítica ab sang pobre, organisme desmillorat, gorgó, cansament, irregularitat en sus funcions. Mes de 200 metges han certificat sos resultats. Molt convenient á las seixas casadas sens fills per anormalitat en sus funcions.

PÍNDOLAS DE SALUT TRAYNER
(LA ROBUSTÈS DEL SEXE BELL).

Avian l'apetit, modificant los temperaments raquítichs, desenrotllan forma y carns. Desmàni follets ab instruccions al Vendrell, TRAYNER, farmacèutich.—Dipòsits: Madrid, M. Garcia.—Barcelona, Societat farmacèutica, J. Uriach y C.^a—Dr. Andreu.—Successor de B. Busill.—Saragossa, Vda. de Ramón Jordán.—Tarragona, Dr. Cuchi.—Reus, Sr. Carpa.—Valls, Sr. Tutusaus.—Vilanova y Geltrú, Demetri Galcerán.—Tortosa, Farmacías.—Falset, Sr. Magriñá.—Montblanch, Srs. Casanova y Sabaté.

DEU ANYS D' EXIT CONSEGUÍU**GABINET Y CLÍNICA DENTAL**
DE
A. PONS ICART

SAN AGUSTÍ, NUM. 21, PIS SEGON, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, empomaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totas classes.

Pepsina Pancreatina

Roba blanca, camiseria y generos de punt
QUINTANA Y BUSQUETS

Baixada de la Presó 7, y Plaça del Rei 2, Barcelona

Gran assortit en madapolans, telas y holandas de totas ampliadas, mucadors en blanc y color, alta fantasia, articles alta novetat pera camiseria; generos de punt pera senyora y senyor, immens assortit en brodats.

Especialitat en CAMISAS PERA FRACH Y VIATGE

TOTHOM FOTÓGRAF**À LA CASA DE DROGAS Y PRODUCTES QUÍMICHS**

DE

SEBASTIÀ CARDONA

Trobarán los aficionats á la fotografia un assortit complet de cambres, trespeus, cubetas, prèmpsas, escorredoras, dipòsits d' aigua, esfumadors, calibres, fanals de varias formes, cartolinas, paper citrat Lumière, paper bromurat llifort.

Dipòsiti del paper brillant Gelatina citrat de plata y albumina marca "Tambur".

Cambre instantànea. Llamp exprés

9 per 12 ab 12 chasis	70 pesetas.
9 per 12 ab 6 "	45 "
9 per 12 ab 12 "	100 "
Exprés mínimun 6 1/2 per 9 ab 6 "	10 "
6 1/2 per 9 ab 6 extra	33 "
9 per 12 "	70 "
9 per 18 "	110 "

de campanya instantànea Periscope-Delta (Stereoscòpica)

Tinch lo gust de participar á ma nombrosa clientela, que he rebut las cambres Stereoscòpicas (Delta-cartouche) ab propietat de poguer aplicar placas y pel·lícules. Premiada á l'exposició de París ab medalla d'or. Unica casa á Espanya que's troben en venda.

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s'altera ni taca

PREUS SENS COMPETÈNCIA

SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI Á DISPOSICIÓ DELS CLIENTS

APODACA, 27, Y PLASSA D' OLÒZAGA, 9, TARRAGONA

Gran fàbrica de braguers

34, UNIÓ, 34

Herniados (TRENCACTS)

Aquest establiment compta ab los avenços mes moderns y pràctichs que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopèdichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trencadures.

Grans existencias en braguerets de goma pera la curació radical de las trencadures congènitas y adquirides de l'infància y tot lo concernent á Cirujia y á Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metges que dan tingut ocasió de conéixerla, tant per los generos de son catàleg com per los preus reduïts.

Pere Montserrat, Unió, 34-Tarragona**XAROP DE GLICEROFOSFATS TRAYNER**
CALCI, SODI, FERRO Y MANGANÉS**Y XAROP DE GLICEROFOSFATS COMPOSTOS TRAYNER**
CALCI, SODI, FERRO, MANGANÉS, QUINA Y KOLA.—LOS PRIMEROS PREPARATS D' AQUESTA CLASSE Á ESPANYA**AUMENT DE FORSA VITAL Y REFORS DEL CAP**

Se remetrá á qui ho demani l'estudi químich-terapèutich dels mateixos, dirigintse á Trayner químich-farmacèutich Vendrell.

Reaniman la nodriscia nerviosa decayuda y estimulan sa activitat. Medicament pera la Neurastenia, Mal de cap, Raquitisme després de menjar, la somnofència y el restringiment de ventre. En tots los gastos exagerats de fósforo, fosfaturo, diabetis fosforica, albuminuria fosforica. Convalecències de malalties graves, debilitat infantil, atrepsia, raquitisme, nervorisme exagerat. Medicament d'estalvi en tots los casos de debilitat ja siga efecte de malalties. Afecions del cor, etc.

Dipòsits: Madrid, M. Garcia.—Barcelona, Societat farmacèutica: J. Uriach y C.^a—Dr. Andreu.—Successor de B. Busill.—Vilanova y Geltrú, Farmacia de Galcerán.—Tarragona, Farmacia Cuchi y Mirambell.**À CA'L BOYRA**
DIPOSIT DE GEL

Vins de totas classes. Refrescos y licors. Servit a domicili. Ressopons tots los días á preus molt aco-modato.

Unich representant de la cervesa Moritz. Rambla de Sant Joan, 72, cantonada al carrer de Fortuny.

Lo Dr. Jordán
CIRURGIÀ DENTISTA

Ex-alumne del Colegi Espanyol de Dentistes. Ex-operador de la casa del Dr. Treviño, Madrid, etc.

Participa á sos nombrosos clients y al públic en general, que relacionat ab las mellors casas extrangeras, pot oferir dents artificials á preus molt ventajosos.

Per las operacions odontològicas que dit senyor practica, compta ab tots los anestèsics fins al dia poneguts.

PLASSA DE PRIM 2, PRINCIPAL, REUS
Opera á Tarragona los dimars de las 9 del matí á las 5 de la tarda y los divedres de 3 á 5 de la tarda

RAMBLA DE SANT JOAN 70, ENTRSOI

LO CAMP DE TARRAGONA**MEDICAMENTS GRANULATS**
PREPARATS PER ANTONI SERRA

CARBÓ NAFTOLAT Medicament pera prevenir y curar totas las afecions gastro intestinals originadas per las fermentacions y gasos putrits que's desenvolupen dintre del aparell digestiu. Es lo millor absorvent y superior antisèptic intestinal.

CONDURANGO Medicament tònic, digestiu antisèptic y hemostàtic de las llagas del ventrell, fa desaparèixer lo dolor produït per las gastralgias y estimula l'apetit y la digestió.

FLOR DE TILA Ab dit producte s'obté barrejant una cullerada en una tassa d' aigua calenta, una infusió de tila. No necessita sucre.

GLICERO FOSFAT DE CALS Es lo reconstituyent per excelència y de maravillosos resultats en totas las malalties que tenen per causa una perduda general de forsas.

GLICEROS FOSFATS (CALS, SOSA Y FERRO) Fosfatúria, anèmia, clorosis, reconstituent general del sistema nerviós, neu-

rastenia, neuralgia, raquitisme y tumors freats.

CAMAMILLA Ab dit producte s'obté instantàneamente, barrejant una cullerada en una tassa d' aigua calenta una infusió d' aromàtica camamilla. No necessita sucre.

NOU DE KOLA Maravellós remey regulador del cor. Estimulant del sistema nerviós. Extracte complert conté 0,10 grams de citrat de cafeïna.

NOU DE KOLA FOSFATADA Regulador del cor. Excitant del sistema muscular. Reconstituyent del sistema ossós.

QUINA Y KOLA FOSFATADA Regulador del cor. Excitant del sistema muscular. Reconstituyent del sistema ossós, raquitisme, neurastenia, losfaturia.

DE VENDA: FARMACIA DEL CENTRO, RAMBLA DE SANT JOAN, NÚM. 57
y en totas las principals farmacias
Al engros, **ANTONI SERRA, REUS**

Y 'L MÉS ECONÓMIC

DE TOTS LOS SISTEMAS CONEGUTS

Desconfiín de las imitaciones

Pera la venda y conservació dels mecheros dirigir-se al representant
MARIAN CLANXET, CARRER DE LA UNIÓ, 14, TARRAGONA

Perruqueria del CentroDE **JOSEPH PERPINÁ**

56, Rambla de Sant Joan, 56

L'amo d'aquest establiment ofereix á sa nombrada clientela y al públic en general un servèt esmeritat y dels millors com en los grans centres de població.

Gran Saló de Perruqueria
SABATER GERMAN

52, RAMBLA DE SANT JOAN, 52

Los propietaris d'aquest establiment tenen lo gust de oferir al públic lo major esmerit en tots los serveys. Especialitat en treballs de cabell per difícils y artístichs que s'igan. Complet assortit de perruques y demés postissos pera teatre que's llogan á preus arrelats.

CENTRE VITÍCOLA AMPURDANÉS

Vivers y plantacions de ceps americanos

LOS MÉS IMPORTANTS D' ESPANYA

Empeits, arrelats, estacas, planters pera terras calcis.

ESPECIALITAT EN EMPELTS

DE MUNT VARIETAT DE SELECCIÓ

BARNEDA Y LLONCH

PROPIETARIS VITICULTORS

FIGUERAS (Girona)
DEMANIS LO CÀTALCH DE 1900-901 Y FOLLETO DESCRIPTIU**Gabinet Oftalmològich**

DEL METJE OCULISTA

D. J. MIR

Oculista del Hospital de Sant Pau y Santa Tecla

Unió, 7, primer, Tarragona

Consultas de 9 á 11 y de 3 á 5.—Gratis pera 'ls po-

bres de 12 á 1.

Tractament especial para la curació de las granula-

cions.

A Reus: diumens y divendres de 2 á 5 de la tarda, Arrabal de Santa Ana, 1, primer, cantonada al carrer de Monterols.

Emulsió Nadal

ab un 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallà y glicerofosfats y hipofosfats de calç y de cosa. Aprobada y recomendada pel Col·legi Medicoficial de Barcelona y analitzat per Dr. Bonet, catedràtic de Farmacia á l'Universitat de Madrid. Es aliment, llenyadura y medicament tònic y estimulant del desenvolupament físich; augmenta la secreció de la leit; ajuda la creixensa del ossos y l'trenar las dens; d'efectes positius en las embragues y en l'infància. Es crema clara, blanquíssima y la mes agradable ('s conserva sempre.)

Cura la tos, catarrus, bronquitis, tisis, escrofulas, hifatisme, raquitisme, debilitat, poagre, reumatisme, diabetes etc., etc.

Rebutjar les similars y entranyeras, que no re-ceptan, despatxans ni prenen los bons espanyols. De venta, en totas las farmacias.

Dipòsit: Dr. Andreu. L. Gatz Barcelona G. García, Martín y C.^a y Fernandez, 4, Madrid y en totas las capitals y poblacions importants, M. Nadal, Tarragona.

EXCELSER

En Llanas ven uns paraiguis

de semi-seda y cutó,

de color inalterable

y teixit 'an'issim b6,

que resisteix tota prova

al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos

ab uns pintats tan rebòs,

que ni Rafael ni Murillo

los podrian fer milló,

aproposit per regalos;

causen gran admiració.

Trobaran també sombrillas

y un gran assortit de bastòns,

parassols de totas menes

que son mol, barato y bons.

Millor dít: no ya cap casa

en tan bonas condicions.

26, Compte de Rius, 26